

Läkemedelskostnader i Stockholms län 2010 - årsrapport

Denna rapport är framtagen av Medicinskt kunskapscentrum i Stockholms läns landsting som ett komplement till Hälso- och sjukvårdsnämndens årsredovisning för 2010. Rapporten belyser kostnadsutvecklingen för läkemedel och andra varor inom den allmänna läkemedelssubventionen (läkemedelsförmånen) vilka förskrivits och hämtats ut på apotek av befolkningen i Stockholms län.

I analysen ingår även rekvirerade läkemedel till alla vårdenheter inom länet men inte receptfri läkemedelsförsäljning direkt till konsument. Materialet omfattar även läkemedelskonsumtion för befolkning och vårdenheter i Norrtälje men inte kostnader för patienter utan personnummer, vilka landstinget betalar för solidariskt och separat enligt en nationell fördelningsprincip.

Alla belopp redovisas utan moms. Förändringar under 2010 vilka påverkar jämförelser över tid är nya betalningsrutiner för tjänste dosdispensering samt att nettopriser införts för rekvirerade läkemedel vid förra årsskiftet, istället för som tidigare, retroaktivt utbetalda rabatter.

De förändringar i ökningstakt som redovisas skiljer sig alltså av naturliga skäl från det som redovisas i läkemedelskapitlet i Hälso- och sjukvårdsnämndens årsbokslut, vilket endast omfattar öppenvård exklusive Norrtäljebor.

Måttlig ökningstakt för läkemedel under 2010

Landstingets samlade kostnader för läkemedel och läkemedelsnära varor steg under året med fem procent. Läkemedel på recept och rekvisition, inklusive kostnader enligt SML, ökade med 5,6 procent, varav kostnaderna för läkemedel inom läkemedelsförmånerna steg med 0,5 procent. Specialläkemedel fortsatte att öka i relativt oförändrad takt, + 8 procent. Faktorer som bromsade kostnadsutvecklingen var sänkta priser för flera läkemedel med bred användning och ökad följsamhet till Kloka Listan.

Specialläkemedel upp åtta procent

Specialläkemedlen steg under 2010 enligt tidigare trend med åtta procent. Beloppsandelen för specialläkemedel ökade därmed till 53 procent, Figur 1. Samtidigt minskade läkemedel som vanligtvis insattes av distriktsläkare, basläkemedel, med 1 procent. Några orsaker till detta var:

- Få nyintroduktioner av läkemedel med stor marknadspotential.
- Patentutgångar och ytterligare kostnadssänkningar för generiska läkemedel.
- Ökad följsamhet till Kloka Listan från 77 till 79 procent.
- Ökade upphandlingsrabatter för rekvisitioner till slutenvård, +11 % (totalt 200 Mkr).

Kostnaderna 2010 för rekviderade läkemedel till främst akutsjukhus och SÄBO, har i enlighet med upphandlingsavtalet, till skillnad från tidigare år, redovisats netto upphandlingsrabatter. Det betyder att vid jämförelse av årskostnader för rekviderade läkemedel måste beloppen räknas om till att konsekvent inkludera alternativt exkludera leverantörsrabatter. De samlade landstingskostnaderna för läkemedel och läkemedelsnära produkter har därmed ökat under 2010 med 5 procent.

Tabell 1. Försäljning i Stockholms län av läkemedel och läkemedelsnära produkter 2010 jämfört med 2009. Landstingets kostnader för rekvisitioner innefattar kostnaderna för apotekstjänster inom slutenvård, cirka 80 Mkr under 2010. Uppgifter om försäljningen av läkemedel för egenvård på apotek och i allmän handel, saknas.

Varutyp, försäljningssätt	Totalt, Mkr				Landstingets kostnader, Mkr			
	2010	'2009	Förändr	%	2010	'2009	Förändr	%
Läkemedel:								
Recept & dosdispenserat	5 670	5 577	94	0,9	4 115	4 077	38	0,5
Dosdispensering, tjänsten*)	57	0	57	-	57	0	57	-
Fria läkemedel recept**)	273	229	44	19,4	273	229	44	19,4
Summa läkemedel recept	5 822	5 672	151	2,7	4 445	4 305	140	3,2
Rekvisitioner netto rabatter***)	1 420	1 278	141	11,1	1 420	1 278	141	11,1
Summa läkemedel	7 515	7 179	336	4,7	6 137	5 812	325	5,6
Läkemedelsnära:								
Recept/Hjälpmiddelskort****)	221	246	-26	-10	209	235	-26	-12,4
Hjälpmedel direktdistribution*****)	95	93	2	2,1	95	93	2	2,1
Rekvisitioner*****)	44	37	4	19,8	44	37	8	17,4
Summa läkemedelsnära	360	376	-20	-5,4	348	364	-16	-4,4
Summa totalt	7 875	7 555	316	4,2	6 485	6 176	309	5,0

*) Inkluderat i beloppet för recept till och med år 2009

**) Avser läkemedel enligt SML, särskild subvention av p-piller till unga, fria läkemedel till patienter utan sjukdomsinsikt mm. Estimering från 11 månaders data till följd av effekter av omregleringen av apoteksmarknaden.

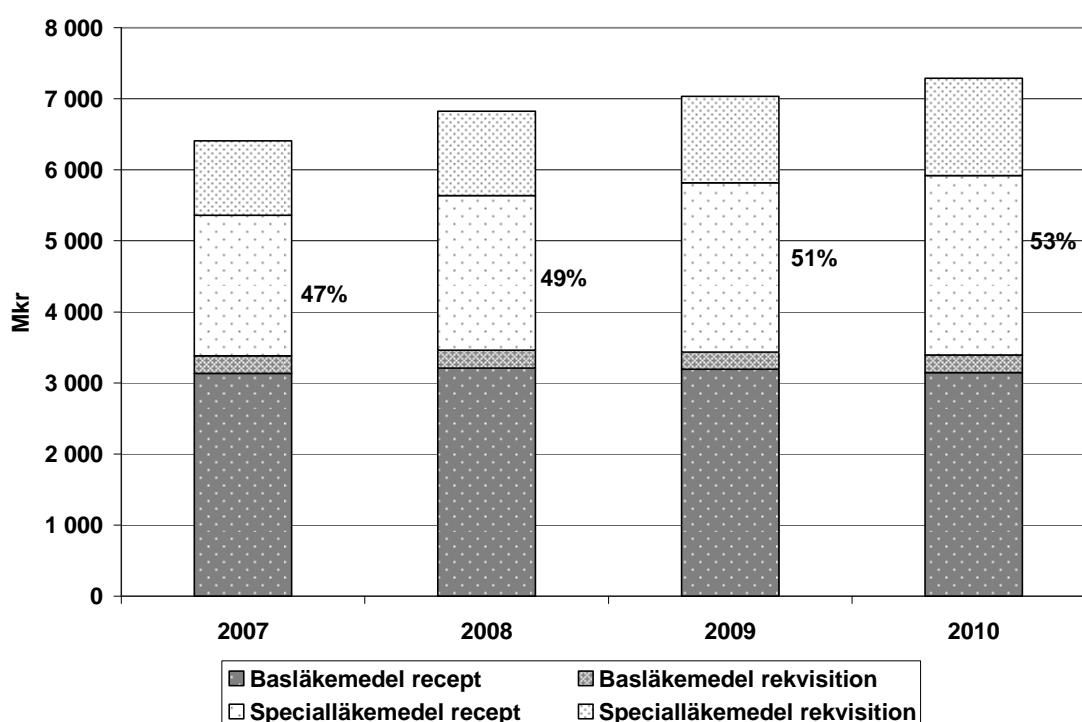
***)) Beloppet för 2009 är omräknat till uppskattat nettobelopp utifrån upphandlingsrabatten (ca 180 Mkr) vilket motsvarar cirka 90 % av bruttobeloppet.

****)) Avser stomihjälpmedel, vissa hjälpmedel vid diabetes och läkemedelsanknutna hjälpmedel, exklusive moms.

*****)) Exklusive moms.

Tabell 2. Totalbelopp för bas- respektive specialläkemedel år 2007 – 2010 i Stockholms län samt förändring 2009 – 2010, jämför, Tabell 1. Inkluderar inte belopp för fria läkemedel, se Tabell 1. Beloppen för rekvisitioner 2010, är omräknade till belopp inklusive rabatt (brutto), vilken totalt beräknas ha uppgått till ca 200 Mkr, och fördelad på upphandlade bas- resp. specialläkemedel i proportion till försäljningsbelopp.

Typ av läkemedel	Mkr					
	2010	2009	Förändring	%	2008	2007
Basläkemedel recept	3 146	3 194	-48	-1	3 210	3 134
Basläkemedel rekvisition	249	241	8	3	253	249
Summa basläkemedel	3 395	3 435	-40	-1	3 463	3 383
Specialläkemedel recept	2 524	2 383	141	6	2 176	1 977
Specialläkemedel rekvisition	1 371	1 217	153	13	1 184	1 047
Summa specialläkemedel	3 895	3 600	295	8	3 360	3 024
Summa läkemedel	7 290	7 035	255	4	6 823	6 407
Beloppsandel specialläkemedel (%)	53	51			49	47

Figur 1. Fördelning av totalbelopp per år mellan bas- och specialläkemedel i Stockholms län. Uppgifterna för rekvisitioner är exklusive leverantörsrabatter för samtliga år, jämför texten till Tabell 2.

Medel mot tumörer och avancerad RA ökade med sju procent

Läkemedel mot tumörer och rubbningar i immunsystemet, ATC-grupp L, fortsatte att såväl svara för en femtedel av totalbeloppet för läkemedel i Stockholms län och att dessutom öka mest, +94 Mkr (+7 %), Figur 2. Det är särskilt de immunomodulerande läkemedlen TNF-alfa- och interleukinhämmare mot främst reumatoid artrit RA och inflammatorisk tarmsjukdom, inom ATC-grupp L04, som givit denna ökning, Tabell 3 (+14 %). Jämför utvecklingen i Tabell 4 för etanercept, adalimumab och infliximab, +6 %, +27 % resp. +4 %. Ytterligare indikationer för TNF-alfa-hämmare liksom ökat byte mellan alternativa behandlingar vid terapivikt, synes ha bidragit till utvecklingen. De medel som ökade mest kan självadministreras varför de förskrivs på recept. De är därmed inte aktuella för upphandling.

Ett annat medel som ökade inom ATC-grupp L04 var natalizumab (Tysabri) mot MS, +9 % .

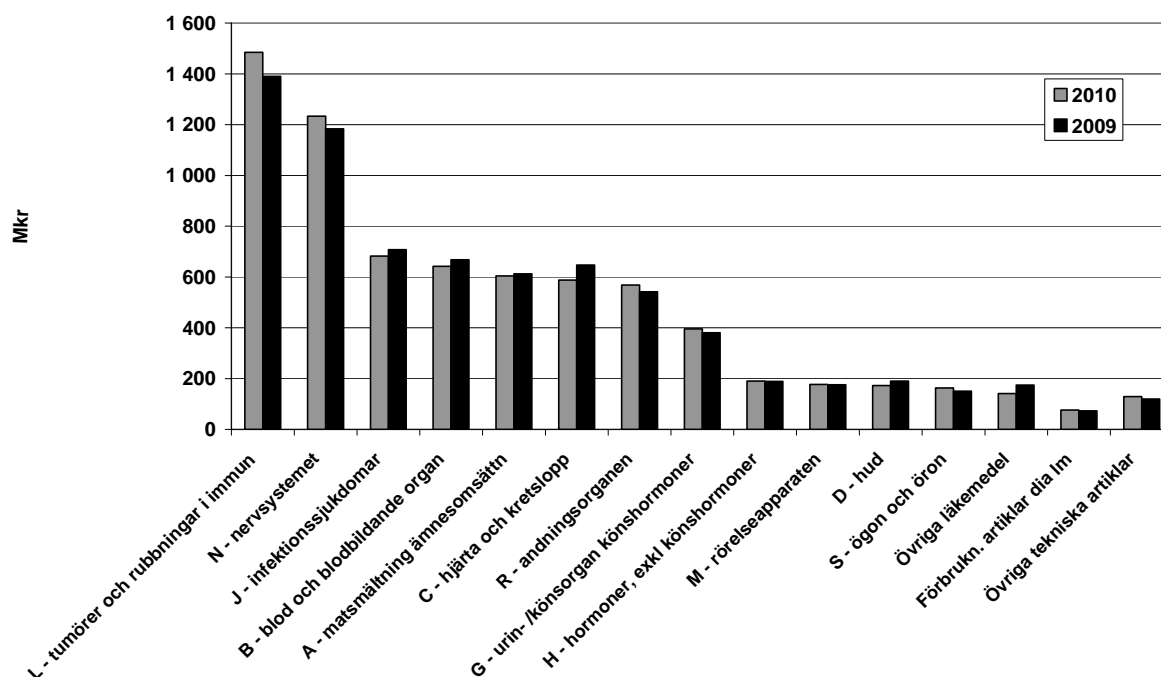
Onkologiska läkemedel (L01), ökade åter, + 5 %, efter en period av uppbromsad ökning. Nya indikationer som RA för rituximab (Mabthera) och ökad användning av proteinkinashämmare såsom imatinib (Glivec), bidrog till ökningen. Samtidigt minskade kostnaderna för några läkemedel som en effekt av fallande patent och introduktion av generiska alternativ. Kostnadsuppföljning av onkologiska medel kompliceras av att lokala beredningskostnader redovisas som separata sammanslagna poster.

Nervsystemets läkemedel, ATC-grupp N, steg i belopp med +4 %, Figur 2. Liksom tidigare var det nya neuroleptika som quetiapin, (Seroquel), olanzapin (Zyprexa) och aripiprazol (Abilify) som ökade i volym (+27 %, +12 % respektive +25 %), jämför Figur 3a och Tabell 4. Det generiska antipsykotiska medlet risperidon var däremot oförändrat i volym. Samtidigt sjönk försäljningen av så gott som samtliga äldre neuroleptika. Orsaken till volymökningen av nyare neuroleptika är särskilt ökad användning vid bipolära tillstånd som stämningsstabiliserande behandling. Andra medel inom ATC-grupp N med betydande ökning i såväl pengar som i volym var metylfenidat (Concerta) mot ADHD, + 46 % och pregabalin (Lyrica) mot neuropatisk smärta och generaliserad ångest, +13 %.

Läkemedel vid andningssjukdomar, ATC-grupp R, fortsatte att stiga kraftigt i kostnad, (+5 %). Nya nationella rekommendationer av behandling av KOL med inhalationssteroider kan vara en orsak. Dessutom var andelen ordinationer av fast kombination av inhalationssteroid och långverkande luftrörsvidgare vid astma och KOL fortsatt hög trots rekommendation om att åtminstone inledningsvis förskriva innehållande komponenter var för sig. Socialstyrelsen har i öppna jämförelser om läkemedel 2010 rapporterat att följsamheten till den nationella kvalitetsindikatorn, andel nyinsatt fast astmakombination till patienter 25-44 år vilka inte tidigare haft astmaläkemedel, är cirka 40 % i Stockholm. Det är i nivå med riksgenomsnittet men sämre än i bland annat Gotland och Östergötland. Andra läkemedel inom området med stor ökning i både belopp och volym var tiotropium (Spiriva) mot KOL (+13 %) omalizumab (Xolair) mot astma (+76 %).

Antibiotika sjönk totalt recept plus rekvisitioner i belopp med 4 %. Det sammanhänger med att antalet antibiotikarecept per 1000 invånare sjönk med 2,6 %. Fortfarande är antibiotikakonsumtionen i Stockholm cirka 420 recept per 1000 invånare jämfört med omkring 360 i riket. Läkemedel mot hjärt-kärlsjukdomar sjönk med 9 % till följd av ökad generisk konkurrens och få nylanseringar. Losartan, rekommenderat i Kloka Listan, sjönk således kraftigt i belopp på grund av mycket stora prissänkningar, Figur 3b. HIV-läkemedel ökade mindre i kostnad än tidigare år, +10 %. Det avspeglar sannolikt ett något mer konservativt förhållningssätt mot ny terapi än tidigare då effekten av befintlig terapi varit tillräcklig.

Läkemedel mot koagulationsrubbningar och blodsjukdomar sjönk med 4 %. Ett viktigt skäl var att klopidogrel som nu är generiskt, ökade i volym med 6 % samtidigt som beloppet sjönk med 23 Mkr till följd av generiskt utbyte och sänkta priser. Lanseringen av antikoagulantia i tablettform som profylax mot blodpropp efter ortopedisk kirurgi, som ett alternativ till heparin (injektion), fick i linje med gällande rekommendationer, försiktig användning i avvaktan på ytterligare erfarenheter.

Figur 2. Största ATC-1-grupper av läkemedel och läkemedelsnära produkter (recept + rekvisitioner) 2010 i totalbelopp Mkr inklusive leverantörsrabatter.

Tabell 3. Beloppsmässigt största undergrupper av läkemedel (ATC-3). Totalbelopp recept (förmånsbelopp + egenavgifter) + fakturabelopp för rekvisitioner netto 2010 och 2009, avrundade belopp Mkr.

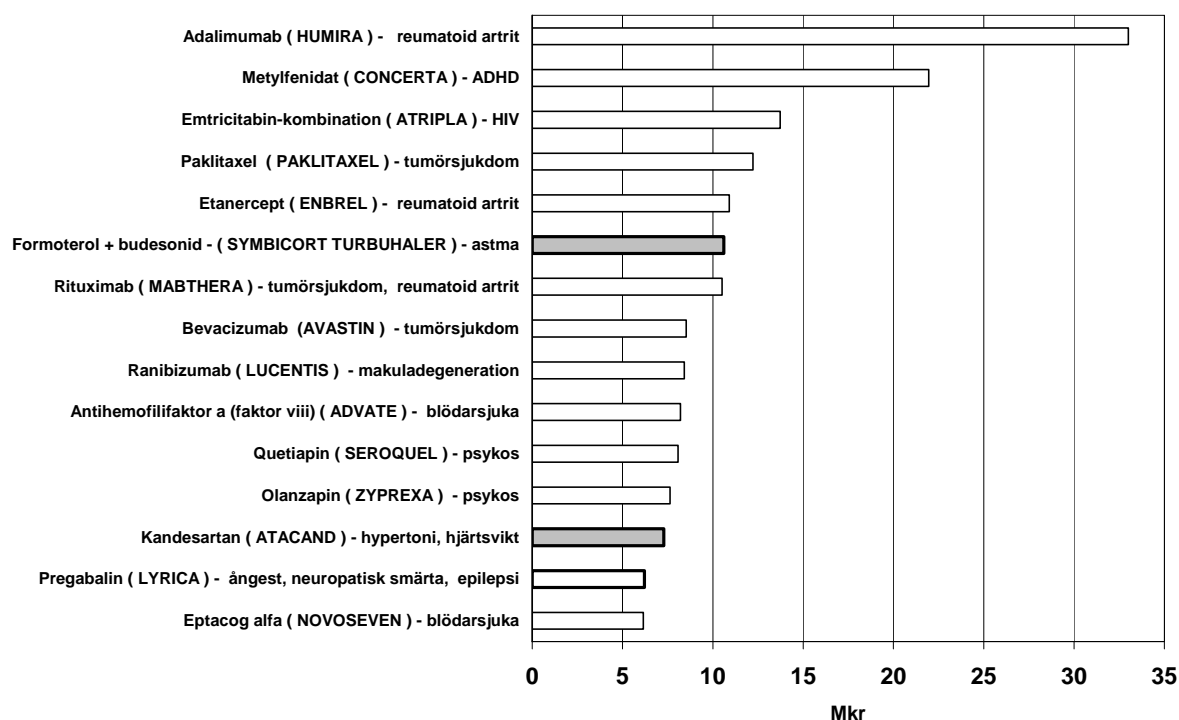
ATC-grupp	2010	2009	Förändring	Förändring (%)
Immunsuppressiva (L04)	675	592	84	14,1
Cytostatika (L01)	512	489	23	4,8
Medel vid astma KOL (R03)	408	389	19	5,0
Antidepressiva, ADHD, demens (N06)	305	286	19	6,7
Neuroleptika, hypnotika etc. (N05)	290	268	23	8,5
Virushämmare, systemiska (J05)	283	274	9	3,2
Analgetika (N02)	248	247	2	0,7
Hemostatika (mot blödarsjuka) (B02)	247	227	20	9,0
Könshormoner (G03)	224	215	9	4,2
Diabetesmedel (A10)	220	214	6	2,8
Antibiotika (J01)	217	241	-24	-10,1
ACE-Hämmare och ARB (C09)	207	239	-32	-13,3
Immunstimulerande medel (L03)	197	199	-3	-1,4
Antiepileptika (N03)	166	150	16	11,0
Antikoagulantia (B01)	163	183	-20	-10,8
Urologiska medel (G04)	152	148	4	2,5
Medel vid ögonsjukdomar (S01)	151	139	12	8,4
Lipidsänkande med (C10)	131	140	-9	-6,2
Blod- & vätskeersättning (B05)	121	134	-13	-10,0
Hypofys- hypotalamushormoner (H01)	119	120	-1	-0,7

Tabell 4. Läkemedel, recept och rekvisitioner, med största totalbelopp 2010 jämfört med 2009. Resultat för 2010 gäller för rekviderade läkemedel efter eventuell upphandlingsrabatt (falskt för liten ökning jämfört med 2009).

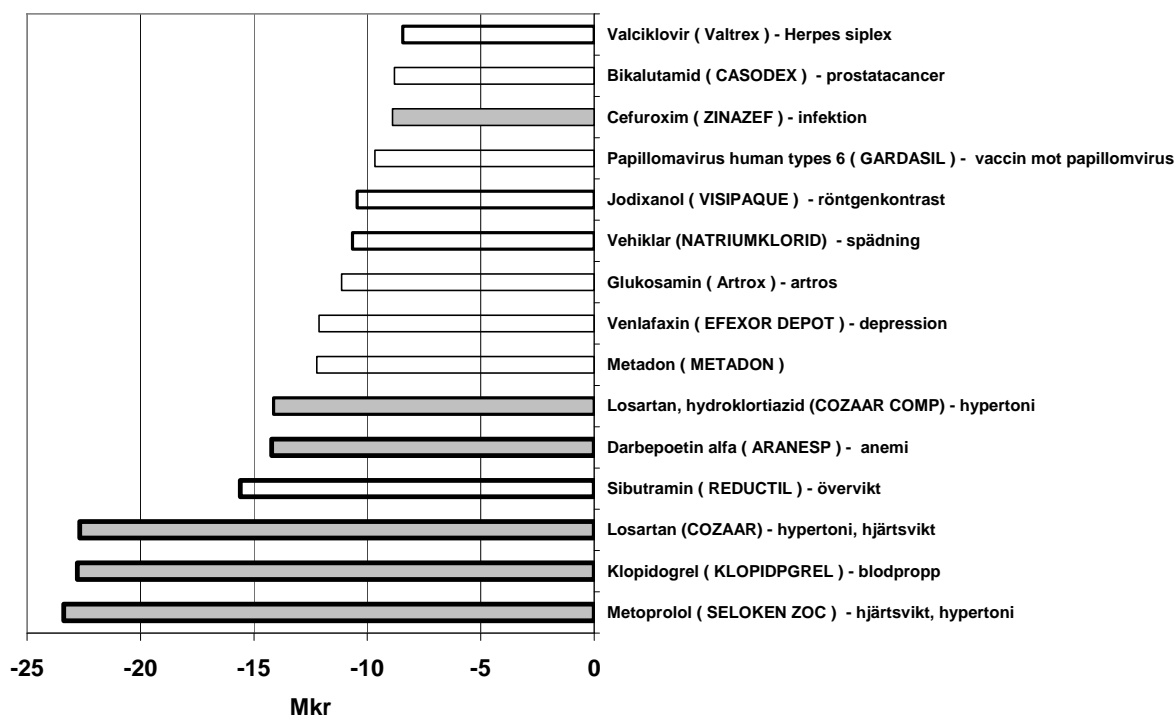
Gråmarkering avser läkemedel i **Kloka Listan 2010**. Svart ram: Endast rekommenderat inom specialiserad vård.

ATC-grupp läkemedel (exempel på produkt)	Basläkemedel 2010	Upphandlat slutet vård	Huvudanvändning	2010		Förändr. fr. 2009	
				Mkr	%	Mkr	%
L04AB01 etanercept (ENBREL)	S	0	Reumatoid artrit	199	11	6	
L04AB04 adalimumab (HUMIRA)	S	0	Reumatoid artrit	153	33	27	
B02BD02 antihemofilfaktor a (faktor viii) (ADVATE)	S	0	Blödarsjuka	137	8	6	
R03AK07 formoterol + budesonid (SYMBICORT TURBUHALER)	B	0	Astma	137	11	8	
L04AB02 infliximab (REMICADE)	S	U	Reumatoid artrit	116	4	4	
L03AB07 interferon beta-1a (AVONEX)	S	0	Multipel skleros	76	3	4	
N05AH03 olanzapin (ZYPREXA)	S	0	Psykossjukdom	75	8	11	
L01XC03 trastuzumab (HERCEPTIN)	S	0	Tumörsjukdom (bröstcancer)	70	-2	-3	
N06BA04 metylfenidat (CONCERTA)	S	0	ADHD	70	22	46	
C09CA06 candesartan (ATACAND)	B	0	Hypertoni	67	7	12	
L01XC02 rituximab (MABTHERA)	S	0	Tumörsjukdom, svår reumatoid artrit	63	11	20	
C10AA05 atorvastatin (LIPITOR)	B	0	Förhöjda blodfetter	61	-6	-9	
H01AC01 somatropin (GENOTROPIN MINIQUICK)	S	0	Tillväxtstörning	59	-3	-5	
B01AB04 dalteparin (FRAGMIN)	B	U	Blodpropp	58	3	6	
L04AA23 natalizumab (TYSABRI)	S	0	Multipel skleros	55	4	9	
R03BA02 budesonid (PULMICORT TURBUHALER)	B	0	Astma	54	2	4	
R03AK06 salmeterol + flutikason (SERETIDE DISKHALER)	B	0	Astma	54	-2	-4	
R03BB04 tiotropiumbromid (SPIRIVA)	B	0	Kronisk obstruktiv lungsjukdom KOL	53	6	13	
N03AX16 pregabalin (LYRICA)	B	0	Neuropatisk smärta, generaliserad ångest	53	6	13	
C07AB02 metoprolol (SELOKEN ZOC)	B	0	Hjärtsvikt, hypertoni	52	-23	-31	
N02BE01 paracetamol (ALVEDON)	B	U	Smärta, feber	51	2	4	
G03CA03 östradiol (VAGIFEM)	B	0	Östrogen, lokalbehandling	50	1	2	
A02BC05 esomeprazol (NEXIUM)	S	U	Syrarelaterade symtom	50	2	4	
A10AE04 insulin glargin (LANTUS)	B	0	Diabetes mellitus	49	0	1	
L01XE01 imatinib (GLIVEC)	S	0	Tumörsjukdom (leukemi)	48	-2	-4	
J06BA02 immunoglobulin i.v. (KIOVIG)	S	0	Immunbrist	48	1	3	
N02AA05 oxikodon (OXYCONTIN)	B	U	Smärta	46	-3	-6	
J05AR03 tienovir, emtricitabin (TRUVADA)	S	0	HIV	44	6	15	
J06BA01 immunoglobulin s.c.(GAMMANORM)	S	0	Immunbrist	43	-2	-4	
B03XA02 darbepoetin alfa (ARANESP)	S	U	Anemi	42	-14	-25	

Upphandlingen av rekviderade läkemedel avser endast specifika produkter / varor inom respektive ATC-grupp.

Figur 3a + b. Största ökning (a) och minskningar (b) 2010 för läkemedel via recept och rekvisition i totalbelopp Mkr efter rabatt 2010, se ovan. Substansnamn och exempel på produkt, samt huvudanvändning. Stapel med kraftig kontur ingår i Basläkemedel SLL. Ljusgrå stapel = Kloka Listan 2010.

Figur 3b.

Största ökningen på akutsjukhusen

Läkemedelskostnaderna steg närmare fyra procent på akutsjukhusen i Stockholm, Tabell 5. Det var resultatet av en motsvarande ökning för specialläkemedel, Figur 4 och Tabell 6. Vårdcentraler och husläkarmottagningar minskade sina kostnader med två procent till följd av ökad följsamhet till Kloka Listan med en procentenhet och ökad priskonkurrens för generiska läkemedel. Övriga, i huvudsak specialiserade vårdgivare, ökade läkemedelskostnaderna i proportion till andelen specialläkemedel, Tabell 5 och 6.

Fortsatt stigande följsamhet till Kloka Listan

Den sammanlagda följsamheten till Kloka Listan vid receptförskrivning av läkemedel med definierade dygnsdoser DDD, var 79 % (77 %). Följsamheten för vårdcentraler och husläkarmottagningar var 86 %. Resultatförbättringen är en produkt av satsningen på Kloka Listan, aktuellt husläkaravtal samt införandet av KÖL inom akutsjukvård, psykiatri och geriatrik vilket har stimulerat till fler omprövningar av läkemedelsförskrivningen. Samtliga tjugo i volym mest förskrivna läkemedlen hade generisk status. Endast ett, felodipin mot högt blodtryck, fanns inte i Kloka Listan, Figur 6. Läkemedlet har tidigare funnits i listan, men byttes ut mot det likartade medlet amlodipin, bland annat av miljöskäl.

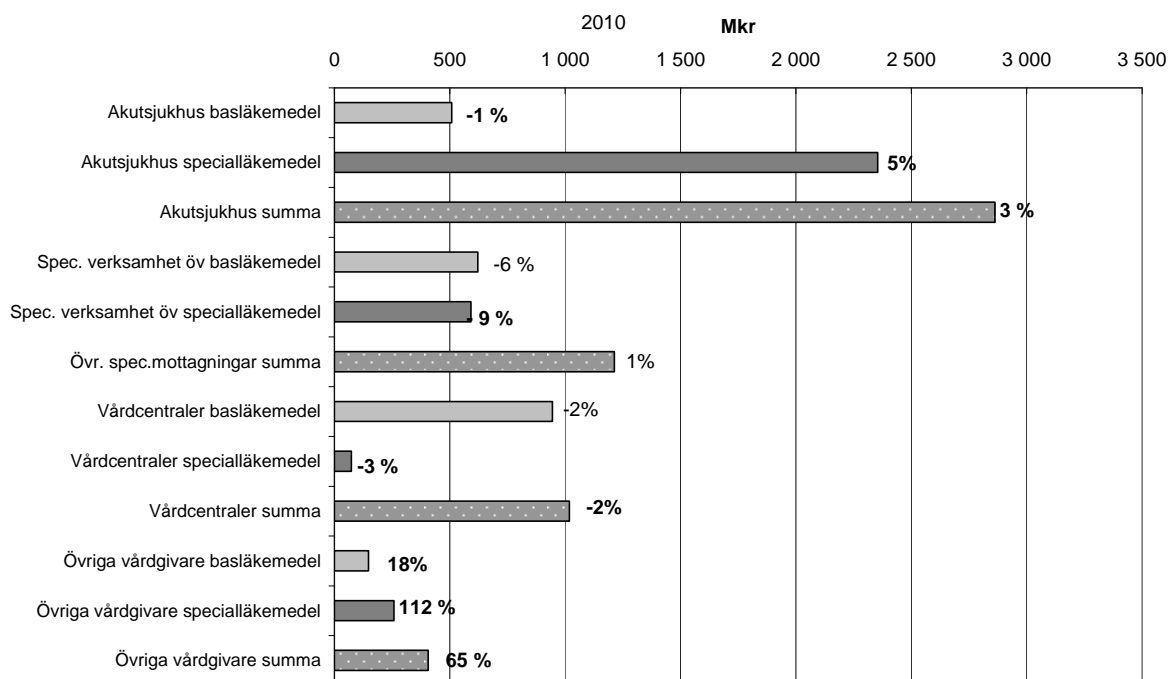
Något ökad följsamhet till fyra av Kloka Råd

Följsamheten till de Kloka Råd som går att följa upp med vanlig försäljningsstatistik, förbättrades något för fyra råd. Utfallet försämrades något för rådet att i första hand välja antihistaminerna loratadin eller cetirizin medan följsamheten till resterande tre råd var i princip oförändrad, Tabell 7.

Tabell 5. Vårdgivar/SLL-kostnad 2010 för recept respektive rekvisitioner för läkemedel och vissa läkemedelsnära varor i Stockholms län. Beloppet för rekvisitioner 2009 är för jämförelse omräknat till kostnad efter upphandlingsrabatt (nettokostnad). Kostnaden för fria läkemedel på recept inom SLL ingår inte.

Vårdgren, distributionsslag	2009	2010	Förändring	
	Mkr		Procent	
Akutsjukhus recept	1 800	1 864	64	3,5
Akutsjukhus rekvisition	1 086	1 130	44	4,0
Akutsjukhus totalt	2 886	2 994	107	3,7
Spec. verksamhet öv recept	1 241	1 253	12	1,0
Spec. verksamhet övr rekvisition	0	1	1	-
Övr. spec.mottagningar totalt	1 241	1 253	12	1,0
Vårdcentraler / hlm recept	1 060	1 041	-20	-1,9
Vårdcentraler / hlm rekvisition	0	1	1	-
Vårdcentraler totalt	1 060	1 041	-20	-1,9
Övriga vårdgivare recept	52	51	-1	-2,3
Övriga vårdgivare rekvisition	200	358	158	78,9
Övriga vårdgivare totalt	252	409	157	62

Grupperingen **Övriga specialistmottagningar** inkluderar förutom privata specialistmottagningar även psykiatri och geriatrik. **Övriga vårdgivare** inkluderar kommunala äldreboenden, företagshälsovård och förskrivning på personlig arbetsplatskod (pensionerade läkare med flera, sannolikt inklusive viss mindre yrkesverksamhet). Uppgifterna om rekvisitioner från öppen vård är förutom för vårdcentralerna, inte helt kompletta.

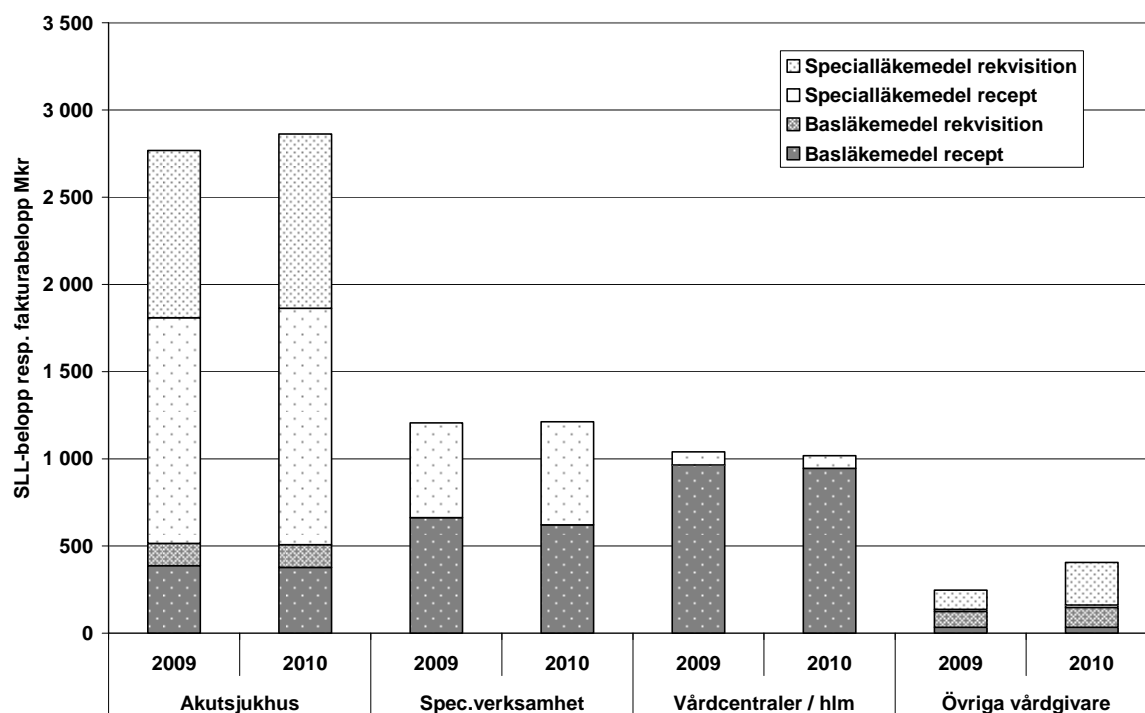
Figur 4. Special- (mörkgrå stapel), basläkemedel (ljusgrå stapel) samt summa bas- och specialläkemedel (prickig stapel): Fakturabelopp (netto rabatter) för rekvisitioner + SLL-kostnad recept, helår 2010 jämfört med 2009.

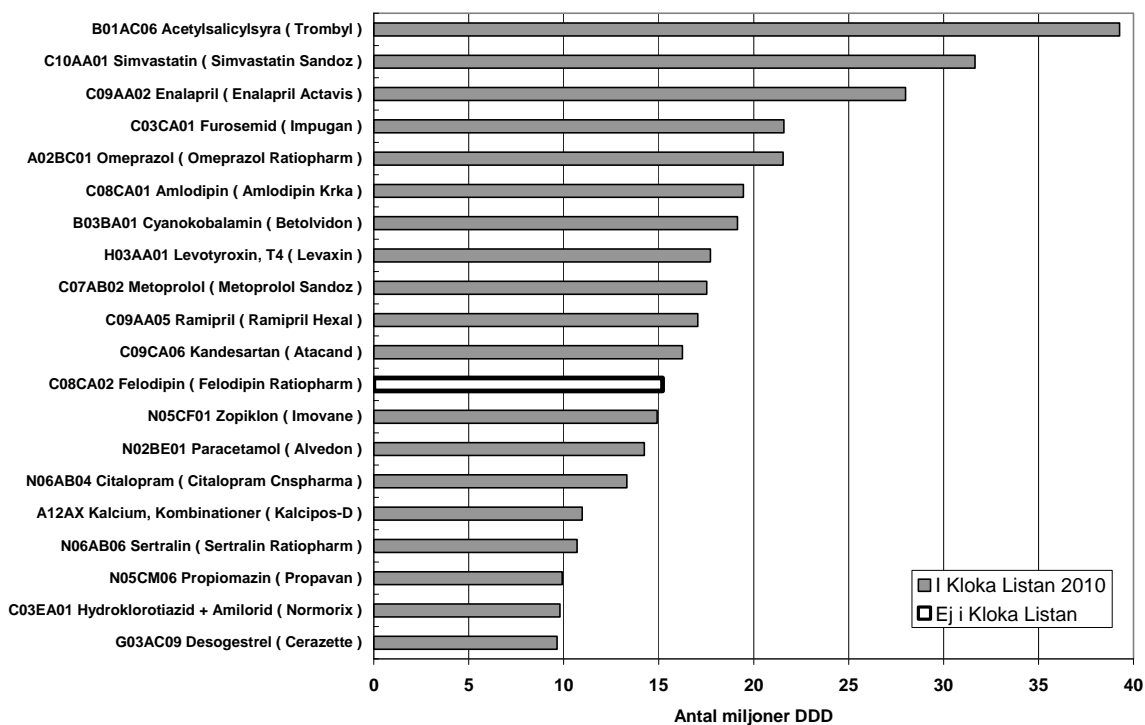
Tabell 6. Special- respektive basläkemedel i SLL-kostnad, recept och rekvisitioner 2010, jämför Figur 4.

Vårdgren, läkemedelskategori	2010	Förändring 2010	Procent
Akutsjukhus basläkemedel	508	-7	-1,4
Akutsjukhus specialläkemedel	2 354	102	4,5
Akutsjukhus summa	2 862	95	3,4
Spec. verksamhet öv basläkemedel	621	-41	-6,3
Spec. verksamhet öv specialläkemedel	592	48	8,9
Ovr. spec.mottagningar summa	1 213	7	0,6
Vårdcentraler basläkemedel	945	-19	-2,0
Vårdcentraler specialläkemedel	73	-2	-2,8
Vårdcentraler summa	1 018	-21	-2,1
Övriga vårdgivare basläkemedel	148	23	18,3
Övriga vårdgivare specialläkemedel	259	137	111,8
Övriga vårdgivare summa	406	159	64,5

Tidigare inkluderade kostnader tjänsterna dosdispensering öppenvård och läkemedelsberedning slutna vård är inte inkluderade för 2010.

Figur 5. Kostnad för bas- och specialläkemedel fördelat på recept och rekvisitioner per vårdgren per helår, jämför förklaringen till Tabell 5 och Figur 4.

Figur 6. Volym receptförskrivna läkemedel i topp i SLL, 2010 ATC-grupp, substans och exempel på produkt. Läkemedel utan, eller med felaktig definierad volymenhet DDD, är exkluderade.

Tabell 7. Genomsnittlig följsamhet till Läksaks Kloka Råd 2010 jämfört med 2009. Absoluta målvärden är samtliga i måttet DDD per 1000 invånare och dag. Fet stil, prioriterade Kloka Råd.

Kloka Råd 2009	Indikator	Målvärde	2009	2010
Välj ACE-hämmare i första hand framför ARB, även vid nedsatt njurfunktion	Andel ACE-hämmare av ACE-hämmare + ARB (DDD)	>75%	57,6	57,6
Välj simvastatin för prevention av hjärt-kärlsjukdom hos högriskpatienter med ordinära till måttligt förhöjda kolesterolhalter.	Andel simvastatin av statiner (DDD)	>80%	74,2	75,7
Välj Insulatard vid insättning av basinsulin till patienter med diabetes mellitus typ 2 istället för Lantus eller Levemir.	Andelen medellångverkande insuliner av medellångverkande insuliner + långverkande analoger (DDD)	>70%	42,1	43,6
Använd inte kinoloner vid okomplicerad cyskit hos kvinnor.	Andel icke-kinoloner av UVI-antibiotika till kvinnor (recept)	>85%	84,7	85,6
Vid artrossmärta, använd analgetika istället för glukosamin.	Volym glukosamin (DDD/TID)	DDD/TID	4,4	2,6
Oka användningen av akamprosat och naltrexon vid alkoholberoende och följ upp behandlingen.	Volym akamprosat + naltrexon (DDD/TID)	Skall öka	0,6	0,5
Välj cetirizin eller loratadin, vilka är lika effektiva antihistaminer som flera gånger dyrare patentskyddade alternativ.	Välj cetirizin eller loratadin, vilka är lika effektiva antihistaminer som flera gånger dyrare patentskyddade alternativ.	70%	49,6	48,9
Vid indikation för läkemedelsbehandling av lätt till medelsvår depression, inled med citalopram eller sertralin.	Andelen citalopram + sertralin av SSRI (DDD)	Skall öka	52,5	52,6

Kostnadsökningen större än prognos

Den prognos för läkemedelskostnaderna i SLL som publicerades i mars 2010, förutspådde en kostnadsökning för läkemedel på 2,0 % 2010 och 4,0 % 2011. Det är svårt att jämföra den faktiska utvecklingen i denna rapport med prognosens resultat då prognosen endast omfattat läkemedel samt då nettopriser införts vid sjukhusen under 2010. Det förefaller dock som om den totala läkemedelskostnaden i SLL ökat något mer än prognosen, främst på grund av stora ökningar av rekviderade specialläkemedel under årets sista månader. Fördjupade analyser pågår kring vilka terapiområden där utvecklingen skiljer sig från prognosen.

Sten Ronge
Apotekare

Björn Wettermark
Med dr, Apotekare

Källor:

1. Apotekens Service AB, Concise: Samtlig redovisad statistik utom Tabell 1 och 7.
2. Uppföljningsportalen SLL, Läkemedel: Tabell 1 och 7.
3. Juhasz-Haverinen, M: Beräkning av genomsnittlig korrigeringsfaktor för omräkning av bruttokostnad till nettokostnad 2009 för upphandlade läkemedel till rekvisition (pers. medd. Maj 2010)
4. Persson M, Wettermark B. Prognosrapport läkemedel 1:2010 www.janusinfo.se .
5. Basläkemedel i SLL och Upphandlade läkemedel, se www.janusinfo.se, Läkemedelsstatistik resp. I förråd.